

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:40

SVERIGES
RIKSDAG

Onsdagen den 12 maj

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon och välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden denna arla, vackra försommarmorgon.

Vi börjar med fråga om medgivande till deltagande på distans för ledamöter och tjänstepersoner. Jag finner så.

§ 2 Utbildning, ungdom, kultur och idrott
Utbildningsminister Anna Ekström (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 19 februari 2021
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utbildning, ungdom, kultur och idrott den 17–18 maj 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

God morgon och välkommen till dagens EU-nämndssammanträde, utbildningsminister Anna Ekström!

Vi inleder som vanligt, med återrapport från videomöte den 19 februari 2021. Finns det något som utbildningsministern önskar kommentera eller komplettera med?

Anf. 3 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Nej, nämnden har fått en skriftlig återrapport. Jag har inget särskilt att tillägga, men jag är beredd att svara på frågor.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Slutsatser om rättvisa och inkludering inom utbildningen i syfte att främja en framgångsrik utbildning för alla. Det är ett beslutsärende.

Anf. 5 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Jag var i nämnden i februari och överlade inför en riktlinjedebatt på samma tema. Då handlade diskussionen om jämlik tillgång till inkludering i och framgång för alla inom utbildning. Det är en prioriterad fråga för det portugisiska ordförandeskapet.

De rådsslutsatser som nu ligger på bordet behandlar bland annat att minska skolavhopp och att arbeta för att alla elever och studerande ska uppnå kompetens på basnivå. Slutsatserna fokuserar på utsatta grupper samt på att arbeta för att alla elever och alla studerande får relevant stöd, även de som snabbt når de uppsatta målen.

Andra frågor som tas upp är att det ska säkerställas att utbildningsinstitutioner är säkra miljöer. De ska vara fria från våld, rasism, mobbning, sexuella trakasserier och alla former av diskriminering.

Ytterligare en fråga i rådsslutsatserna handlar om att öka tillgång, tillgänglighet och kvalitet gällande digitala verktyg och infrastruktur. Det är minst sagt aktuellt i dessa pandemidagar.

Under förhandlingarna inför mötet har regeringen bland annat verkat för ett starkt jämställdhetsperspektiv. Och som vanligt har regeringen bevakat att nationella befogenheter på utbildningsområdet ska respekteras i rådsslutsatserna.

Nu tänker jag läsa upp förslaget till svensk ståndpunkt ordagrant: ”Regeringen välkomnar framtagandet av rådsslutsatser och stödjer temat för dessa, vilket ligger väl i linje med svenska prioriteringar. Alla ska ha samma tillgång till inkluderande och jämlik utbildning av hög kvalitet vilket främjar livslångt lärande för alla, oavsett exempelvis bakgrund, kön, ålder och bostadsort. Det är av största vikt att arbeta för ett jämlikt och

jämställt utbildningssystem som utjämnar livschanser och bidrar till sammanhållning, demokratiska värderingar, inkludering och gemenskap.

Regeringen anser det värdefullt med ett fortsatt erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna på temat jämlik utbildning, vilket innebär diskussioner både om erfarenheter från nationella insatser och möjliga åtgärder på EU-nivå.

Det är viktigt att bevaka medlemsstaternas befogenheter i detta arbete, ex. så att det inte ställs krav på lagstiftning eller tillskott av medel.

Regeringen anser att Sverige bör kunna ställa sig bakom ett antagande av rådsslutsatserna.”

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Innan jag släpper in de tre som har begärt ordet vill jag påminna EU-nämnden om kompletterande mervärde. Det innebär att det som har framförts vid utskottets föredragning ej nödvändigtvis behöver återupprepas vid EU-nämndens sammanträde.

För tids vinnande vill jag också påminna om att ifall man råkar ha samma uppfattning som en företrädare eller ledamot som har sagt någonting i en specifik fråga kan det ibland räcka med att säga bara: Jag instämmer med föregående talare.

Anf. 7 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr ordförande! Det här förslaget innehåller många bra saker. Men många av sakerna sköts bäst på nationell nivå. Vi tycker att det drar mot överstatlighet. Vi är dessutom emot framför allt den sociala pelaren.

Vi står alltså bakom den avvikande mening som vi lade fram i utskottet tillsammans med M och KD. Det är för övrigt en mycket bra avvikande mening.

Anf. 8 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Ordförande! Tack, Anna Ekström, för föredragningen!

Vi står också bakom den avvikande mening som vi har lämnat in. Precis som tidigare talare är vi emot den sociala pelaren. Vi tycker att utbildning och välfärd ska skötas inom landet och inte inom EU. Vi står alltså bakom vår ståndpunkt där.

Anf. 9 SOFIA DAMM (KD):

Jag instämmer med föregående talare och hänvisar till den avvikande ståndpunkt som lämnades i utbildningsutskottet.

Anf. 10 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Regeringens bedömning är som sagt det som utbildningsutskottet också har funnit lämpligt, nämligen att det här är ett samarbete som gynnar Sverige och som ligger väl inom de linjer som dras upp inom EU-samarbetet. Även om vi hade velat hade det inte funnits möjlighet att göra några förändringar när det gäller de fördragsenliga befogenheterna.

Jag kan lägga till att vi alltid brukar vara noga med att poängtera de här sakerna när vi yttrar oss. Den ståndpunkten är väl känd i inte bara EU utan också bland utbildningsministrarna.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en gemensam avvikande ståndpunkt från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Dagordningspunkt 4 gäller också ett beslutsärende. Den har en rubrik som heter duga: Rådets slutsatser om initiativet Europauniversitet – Brobyggande mellan högre utbildning, forskning, innovation och samhället: att bana väg för en ny dimension inom den europeiska högre utbildningen.

Anf. 12 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det här tar avstamp i tidigare diskussioner som är väl kända i de europeiska utbildningssammanhangen. De här rådsslutsatserna uppmuntrar till att med befintliga medel på nationell och EU-nivå stödja Europauniversitetsinitiativet och att stödja kapacitetsbyggande åtgärder. Det här är ett strategiskt samarbete mellan europeiska universitet och ett nätverksskapande mellan dessa universitet.

Medlemsstaterna ska arbeta tillsammans för att avlägsna hinder som försvårar för tätare samarbete mellan universitet och högskolor.

Rådsslutsatserna handlar också om att medlemsstaterna ska underlätta mobilitet och karriärutveckling för studenter, lärare och forskare, och det handlar om gemensamt erkännande och utvärdering av utbildning. Viktigt är att akademisk frihet ska försvaras och lärosätenas autonomi främjas.

Kommissionen uppmanas att tillsammans med medlemsstaterna fortsätta att utveckla goda exempel för erfarenhetsutbyte som bland annat inspirerar till ökad student- och lärandemobilitet. Kommissionen uppmanas också att möjliggöra för Europauniversiteten att sprida sina goda erfarenheter till universitet och högskolor.

Det kommer inte som någon överraskning att regeringen under förhandlingarna bland annat har verkat för ett stärkt jämställdhetsperspektiv i texten och för att rådsslutsatserna inte ska uppmana till lagstiftning på området för högre utbildning. Regeringen har också bevakat att rådsslutsatserna respekterar nationella befogenheter på utbildningsområdet.

Nu kommer ett förslag till en lång svensk ståndpunkt: ”Regeringen välkomnar framtagandet av rådsslutsatser om Europauniversitet (EUI). Elva svenska lärosäten ingår i dagsläget i EUI. Högre utbildning ska ha en stark internationell prägel. EUI är en konkret strategi för att förbättra just det och utgör en möjlighet att länka det europeiska området för högre utbildning (EHEA) och det europeiska forskningsområdet (ERA). EUI är en drivkraft för att höja kvaliteten och stärka utbildningens koppling till forsknings- och innovationslandskapet i Europa. Regeringen är positivt inställd till EUI och utvecklat samarbetet mellan EU:s medlemsländer inom utbildningsområdet samtidigt som regeringens hållning är att utbildning är en nationell befogenhet. Regeringen menar också att det finns ett behov av att löpande utvärdera frågor som rör Europauniversitet.

Regeringen tycker också att det är viktigt att följande frågor diskuteras i relation till EUI: klimathänsyn i internationaliseringsarbetet, kopplingen mellan EEA och det europeiska området för högre utbildning (EHEA), konsekvenser för jämställdhet, möjligheten för samtliga typer av lärosäten

att delta i EUI, att finansieringen också fortsatt ska göras med EU-medel och studentinflytandet.

Det är viktigt att bevaka medlemsstaternas befogenheter i detta arbete, ex. så att det inte ställs krav på lagstiftning eller att tillskapa medel.

Regeringen anser att Sverige bör kunna ställa sig bakom ett antagande av rådsslutsatserna.”

2020/21:40

12 maj

Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr ordförande! Det mesta av detta är väldigt bra saker. Vi ser lite faror vid horisonten och skulle vilja att mycket av detta ska ske på lärosätetsnivå i stället för på hög EU-nivå. Själva samarbetet och allt detta har vi ingenting emot. Det ska vi uppmuntra.

Vi ansåg att regeringen skulle ha en lite tuffare skrivning än den som fanns. Det var inte några jättestora skillnader. Men det slutade med att vi anmälde en avvikande mening i utskottet. Den ställer vi oss även nu bakom.

Anf. 14 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! När statsrådet var i utbildningsutskottet frågade vi lite grann om kvalitets- och excellensbegreppet. Statsrådet sa att hon skulle återkoppla till Matilda Ernkrans, som egentligen är den som har ansvaret för detta.

Jag uppfattar inte att det har skett någon spetsning av skrivningar om kvalitet och excellens. Jag undrar om statsrådet skulle kunna kommentera detta.

Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack för föredragningen, statsrådet! Jag hade samma fråga som Maria Nilsson om kunskap och excellens.

Anf. 16 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Ordförande! Även jag vill tillägga att vi vill ha med kunskap, kvalitet och excellens. Vi önskade att det skulle komma med. Det har tyvärr en tendens att falla bort, men det är fortfarande väldigt viktigt.

Anf. 17 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Vid den diskussion vi hade i utbildningsutskottet vill jag minnas att jag sa att jag skulle framföra detta till Maria Ernkrans. Som jag bedömde det när jag var i utbildningsutskottet behövdes det inga spetsningar av den svenska ståndpunkten som redan är väldigt tydlig.

Att stärka kvaliteten i den högre utbildningen är hela kärnan i det samarbete som finns i de europeiska samarbetena. Jag bedömer att det inte är kontroversiellt och egentligen inte en fråga som behöver lyftas fram eftersom det är en sak som är väldigt självklar bland forskningsministrarna.

Men för säkerhets skull vill jag gärna lämna ordet till med min medarbetare Robin Moberg som finns med i sammanträdet och som är den som handlägger de här frågorna på Utbildningsdepartementet.

Anf. 18 Departementssekreterare ROBIN MOBERG:
Jag finns vid Universitets- och högskoleenheten på Utbildningsdepartementet.

Som statsrådet nyss sa är själva kärnan i idén med Europauniversitet att stärka kvaliteten och excellensen vid lärosäten runt om i Europa. Genom dessa samarbeten är förhoppningen att det kommer att ske.

Möten mellan forskare, studenter och annan personal vid lärosäten kommer förhoppningsvis att stärka kvaliteten på sikt genom erfarenhetsutbytet men också gemensamma forsknings- och utbildningsprojekt.

Det är som statsrådet var inne på, nämligen att det inte går att komma bort ifrån att kvalitetsfrågorna här är helt centrala. Det finns en skrivning om det som statsrådet sa här om kvaliteten.

Jag uppfattar det som att i alla diskussioner som vi har på EU-nivå och även med lärosätena i Sverige är det ett återkommande tema.

Anf. 19 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Eftersom man säger att det är inte något bekymmer, och vi är överens om detta, tycker vi nog fortfarande att vi vill ha med de orden i varje fall. Jag är inte riktigt säker på att alla EU-ministrar har samma synpunkt. Men från Sverige är vi väldigt noga med att det finns med. Om det inte är något problem att få med det tycker jag att det vore väldigt bra om det gick att korrigera.

Anf. 20 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Jag hoppas att jag nu inte bryter mot några interna föreskrifter i Regeringskansliet, men jag kan inte se att det skulle vara något problem. I förslaget till svensk ståndpunkt står det om att Europauniversitet är en drivkraft för att höja kvaliteten och stärka utbildningskopplingen.

Nu pratar jag medan jag tänker, vilket aldrig är särskilt bra. Vi gör ett försök på departementet att stoppa in ordet kvalitet på något ställe där det passar bra. Jag hoppas att nämnden kan vara nöjd med det.

Detta är absolut inte en fråga som vi har några som helst meningsskiljaktigheter om. Som Robin Moberg sa är det kärnan i samarbetet. Vi gör ett försök om nämnden vill ge mig det mandatet att sätta in ett ord som går i den riktning som ledamöterna önskar.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag ser inga reaktioner från EU-nämndens ledamöter. Det tolkar jag som ett tyst medgivande till utbildningsministerns önskemål och komplettering.

Det muntliga ordet gäller precis som det skriftliga ordet här i EU-nämnden, och detta stenograferas. Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Nästa punkt är punkten 5, Utvecklingsscenarier för omvandlingen av den högre utbildningen i EU. Det är en riktlinjedebatt och en diskussion.

Herr ordförande! Detta rör sig om ett kommande initiativ från kommissionen där man under våren 2021 planerar konsultationer med olika intressenter. Kommissionens avsikt är att presentera initiativet under hösten 2021.

Som ett led i förberedelsearbetena har man nu satt upp en riktlinjedebatt. Den har den rubrik som ordföranden precis läste upp, Utvecklingsscenarier för omvandlingen av den högre utbildningen i EU.

Omvandlingsagendan planeras omfatta flera olika initiativ, bland annat inkludering, jämställdhet och livslångt lärande, digital och grön omställning, ett modernt kvalitetssäkringssystem och vidareutveckling av automatiskt och ömsesidigt erkännande.

I det portugisiska ordförandeskapets underlag till riktlinjedebatten är det tre frågor som man har ställt till medlemsstaterna. Den första frågan gäller hur medlemsstaterna ställer sig till att Europauniversitetet ska underlätta samarbetet mellan medlemmarna när det gäller utvecklingen av en europeisk forsknings- och lärarkarriär. Kopplat till detta finns frågan om hur gemensamma rekryteringsprogram för lärare och forskare kan bidra till ett multidisciplinärt och balanserat utbyte mellan universiteten i Europa.

Den andra frågan handlar om vilka åtgärder medlemsstaterna planerar för att ett gemensamt europeiskt kvalitetssäkringssystem och gemensamma examina ska kunna förverkligas.

Sist men inte minst gäller diskussionen hur medlemsstaterna ser på att anta nationell lagstiftning för mikromeriter inom högre utbildning. Den svenska ståndpunkten, som jag nu ska läsa upp, kommer att vara vägledande för det svenska inlägget vid riktlinjedebatten.

”Regeringen välkomnar diskussioner om en omställningsagenda för högre utbildning. Regeringen stödjer arbete för ökad inkludering, jämställdhet och livslångt lärande samt insatser som underlättar övergången till ett mer digitalt och grönt samhälle.

Avseende det aviserade förslaget om mikromeriter delar regeringen kommissionens målsättning att vuxna ska kunna bygga vidare på lärande från olika aktörer genom livet. Innan en ståndpunkt om förslaget kan tas måste begreppet definieras och förslaget om mikromeriter utvecklas så att det framgår hur mikromeriter kan underlätta ackumulering av läranderesultat. Vad skillnaden är mellan mikromeriter och övriga certifikat och intyg samt om det kommer att göras skillnad mellan dessa mikromeriter och andra certifikat på Europas sida för digitala meriter är några av de aspekter som behöver tydliggöras.

Regeringen är för samarbete som underlättar hållbar mobilitet inom området för högre utbildning. Regeringen stödjer det kvalitetssäkringsarbete som bedrivs inom Bolognasamarbetet.

Regeringen anser att det är angeläget med ett utbyte av erfarenheter på området för högre utbildning, men betonar vikten av att samarbete på utbildningsområdet fokuserar på öppenhet och vikten av ömsesidigt förtroende för varandras utbildningssystem och inte på att harmonisera utbildningssystemen i Europa. Utbildningssystemen speglar tradition och behov på respektive medlemsstats nationella arbetsmarknad och medlemsstaternas befogenheter på utbildningsområdet måste även fortsättningsvis respekteras.

Regeringen anser att det är viktigt att de initiativ som kan komma att läggas fram inom ramen för omvandlingsagendan inte leder till lagstiftning eller ökade kostnader för medlemsstaterna och avser att ta ställning till dessa när de har presenterats.”

Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD):

Statsrådet sa att regeringen vill att detta med mikromeriter definieras. I dagsläget vet vi ännu ingenting om det. Vi vill inte säga ja till en massa saker som vi inte har en aning om vad de innebär i praktiken.

Med risk för att jag upprepar mig måste jag säga att EU-byråkraterna här sysslar med saker som vi tycker att de helt enkelt inte ska ägna sig åt. Vi står bakom vår avvikande mening vi lämnade i utbildningsutskottet.

Anf. 24 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Ordförande! Tack så mycket, statsrådet, för föredragningen!

Precis som tidigare talare sa diskuterade vi på utbildningsutskottets möte att det är viktigt att mikromeriter definieras. Som det står i texten är det fortfarande lite oklart.

Sedan hade vi en diskussion på utbildningsutskottet som gällde meningen som står i näst sista stycket; ”ömsesidigt förtroende för varandras utbildningssystem”. Det låter vänligt. Men vi hade önskat att få en skarpare formulering, vilket vi också diskuterade på utbildningsutskottets möte.

Jag tänkte fråga om det. Jag förstår att man ska ha förtroende för varandra, men vi vill ha mer tydlighet om att vi har olika utbildningssystem.

Anf. 25 ANNIKA QARLSSON (C):

Det som är intressant är att det finns fler olika processer. Det gäller att se till att man inte korsar varandra. Bolognaprocessen innefattar 45 medlemsländer. Risken finns att det blir dubbelarbete och parallella processer.

På vilket sätt tänker den svenska regeringen agera för att säkerställa att det blir klokt och rätt hanterat, ger ett mervärde och inte dubbelarbete?

Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Som svar på Robert Stenkviks fråga kan jag säga att den som tar del av förslaget till svensk ståndpunkt inte kan se att regeringen säger ja till mikromeriter, som antydde. Det är tvärtom så att det regeringen säger ja till är – jag ska se precis hur det är formulerat – att vuxna ska kunna bygga vidare på lärande från olika aktörer genom livet. Det är lite svårt att inte vara positiv till det.

Tvärtom skriver regeringen långt och länge om hur viktigt det är att man verkligen kvalificerar vad mikromeriter är för någonting. Det är inte riktigt klart ännu, och då går det inte att säga ja till det än.

Jag har mycket stor respekt för Annika Qarlssons fråga. Det är viktigt att hålla isär de många olika processerna. Samtidigt är det viktigt att de processer som fungerar väl kan löpa på.

När det gäller utvecklande av automatiskt och ömsesidigt erkännande handlar det som att det ska vara enkelt att kunna röra sig mellan

medlemsländernas utbildningssystem och medlemsländernas arbetsmarknader. Den svenska hållningen är att detta är viktigt och en av de absolut grundläggande fördelarna med det svenska EU-medlemskapet. På den punkten bedömer jag att texten väl speglar en positiv hållning till att man ska kunna använda sin utbildning som man har med sig från ett EU-land så väl det bara går i ett annat EU-land. Här finns både fördragsstöd och ett antal rättsakter som behandlar den saken. Det kommer inte direkt in på den här riktlinjedebatten, som mera handlar om hur man ska stärka samarbetet.

Sedan var det den sista frågan från Marie-Louise Hänel Sandström. Bedömningen från departementets sida är att den synpunkten är tillgodosedd med formuleringarna i den svenska ståndpunkten.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går in på dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Punkterna 8 a och 8 b ligger under utbildningsministerns hägn. Är det någonting som utbildningsministern önskar kommentera eller ge ytterligare bakgrund till?

Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Jag har inga ytterligare kommentarer, men jag svarar gärna på frågor.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Ingen har begärt ordet, och vi noterar informationen.

Vi tackar därmed utbildningsministern för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde. Lycka till vid kommande möte. Sedan kan vi väl tillönska en lite trivsammare och längre helg som nu börjar närma sig. Så ses vi vid nästa EU-nämndssammanträde som utbildningsministern ska närvara vid. Tack för närvaron i dag!

Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Dubbelt tillbaka när det gäller en lång och skön helg. Som utbildad riksdagsstenograf vill jag skicka en extra hälsning till våra skickliga stenografer.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Tack för det, utbildningsministern! Jag ser ett stort leende bakom munskyddet hos stenografen.

§ 3 Utbildning, ungdom, kultur och idrott

Kultur- och demokratiminister Amanda Lind (deltar via Skype)

Återrapport från videomöte (ungdom) den 30 november 2020

Återrapport från videomöte (kultur) den 1 december 2020

Återrapport från videomöte (idrott) den 1 december 2020

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 17–18 maj 2021

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Godmorgon kultur- och demokratiministern och välkommen till dagens EU-nämndssammanträde. Vi inleder med återrapport från videomöten den 30 november och den 1 december. Finns det något som kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 33 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Jag kan gärna ge en kort återrapport till EU-nämnden.

Under hösten ersattes det ordinarie rådsmötet i UUKI-rådet med informella videomöten för kultur-, idrotts- och ungdomsministrarna. Därför antogs alla rådsslutsatser separat via skriftlig procedur. EU-nämnden har tidigare mottagit skriftliga rapporter från videomötena, men jag ska ge en kort sammanfattning här.

Riktlinjedebatten med ungdomsministrarna handlade om mobilitet och internationella ungdomsutbyten både under och efter pandemin. Det var många ministrar som lyfte fram den svåra situation som unga befinner sig i till följd av pandemin och som betonade vikten av stödåtgärder samt vikten av att anpassa genomförandet av Erasmus plus och solidaritetskåren till rådande situation.

I idrottsministerkretsen diskuterade vi effekten av pandemin på större idrottsevenemang. Medlemsstaterna presenterade en relativt samstämmig bild gällande vad covid-19 har inneburit för idrotten, även om synen på hur stöd och utbyte på EU-nivå ska utformas varierar mellan medlemsländerna.

En övrig fråga togs upp av Finland gällande ett gemensamt uttalande från EU om mänskliga rättigheter kopplade till större idrottsevenemang. Sverige stöder Finlands initiativ.

I mötet med ministrarna för kultur- och mediefrågor utbyttes idéer om insatser för återhämtning av kultur- och mediesektorerna efter pandemin. Annat kopplat till pandemin som lyftes upp var digitalisering, stärkandet av kulturella och kreativa näringar samt konstnärers rörlighet. Kommissionär Mariya Gabriel betonade vikten av bättre information till sektorn och möjligheten att söka stöd även i andra EU-program, till exempel Horizon Europe.

Utöver frågorna kopplade till covid-19 genomfördes ett informationsutbyte om andra ämnen, bland annat upphovsrätt och hantering av koloniala samlingar.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten, kultur- och demokratiministern. Vi noterar den.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Slutsatser om förstärkning av flernivåstyrningen vid främjandet av ungdomars deltagande i beslutsprocesser. Det är ett beslutsärende.

2020/21:40
12 maj

Anf. 35 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförandeskapet har presenterat ett utkast till rådsslutsatser om att stärka ungas delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer. I det här sammanhanget kallas det flernivåstyre eller multi-level governance.

Rådsslutsatserna syftar till att bidra till uppfyllandet av det nionde europeiska ungdomsmålet, nämligen utrymme och deltagande för alla. Innehållet baseras delvis på resultatet av EU:s senaste ungdomskonferens som genomfördes i digitalt format i mars i år. För att stärka ungas delaktighet uppmanas medlemsstaterna bland annat att fokusera på både informell och formell utbildning, målgruppsanpassad information samt stöd till ungdomsorganisationer och ungdomsledare.

Regeringen har under förhandlingarna betonat vikten av att alla unga oavsett kön, funktionshinder eller annan diskrimineringsgrund ska ha tillgång till samhällets beslutsprocesser. Regeringen har värnat ett klimat-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv och har särskilt påpekat att unga har olika förutsättningar till digital och fysisk delaktighet.

Regeringens bedömning är att de föreslagna rådsslutsatserna håller sig inom EU:s kompetens på ungdomsområdet så som den är uttryckt i artikel 165 i fördraget om EU:s funktionssätt och med bibehållen respekt för subsidiaritetsprincipen och för Sveriges budgetrestriktiva hållning. Regeringen föreslår att Sverige stöder förslaget till rådsslutsatser.

Anf. 36 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Herr ordförande! Sverigedemokraterna vill anmäla en avvikande ståndpunkt under det här ärendet. Vi hänvisar till den avvikande mening som vi anmälde i kulturutskottet under överläggningen i april.

Kortfattat handlar det om att vi ser ungdomspolitiken som en nationell kompetens där mellanstatlighet bör vara i fokus, inte överstatlighet. Precis som i kulturutskottet vill jag understryka att vi inte tycker att Sverige ska ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, En rättighetsbaserad strategi för ungdomspolitiken: drivkrafter för det framtida arbetet. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 38 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Diskussionsunderlaget handlar om ett rättighetsbaserat tillvägagångssätt för ungdomspolitik. Ordförandeskapet hänvisar till tidigare rådsdokument på området, som beskriver övergången från barn till vuxen som en känslig tid i ungas liv. Ungas rättigheter och egen agens bör därför tydligare stärkas och främjas. Ett tvärspektoriellt tillvägagångssätt för ungdomspolitiken bör enligt underlaget utgå från att

skydda och stärka mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla unga. Detta ska ske genom att bejaka ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv i planering, utförande och utvärdering av åsikter som berör unga. För att främja och stärka ungas tillgång till rättigheter är det enligt underlaget nödvändigt att uppmuntra nationella, lokala och regionala myndigheter att engagera, sammanföra och stärka unga i enlighet med de tre kärnbudskapen i EU:s ungdomsstrategi.

Underlaget lyfter också fram covid-19-pandemins inverkan på ungas rättigheter och belyser ekonomiska, sociala och hälsomässiga risker som befaras följa av pandemin och särskilt drabba unga.

Samtalet utgår från två frågor: Vilka är enligt er de huvudsakliga åtgärderna som bör vidtas på nationell, regional och lokal nivå för att utveckla ett rättighetsbaserat och tvärsektoriellt perspektiv för ungdomspolitiken i syfte att bemöta utmaningar som förstärkts av covid-19? Vilka framtida steg bör vidtas på EU-nivå för att vidare utveckla ett rättighetsbaserat och tvärsektoriellt perspektiv för ungdomspolitik?

Regeringen välkomnar underlaget och inriktningen för debatten. Ett rättighetsbaserat tillvägagångssätt för ungdomspolitiken ligger väl i linje med Sveriges nationella mål att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Anf. 39 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Ordförande! Även på den här punkten har Sverigedemokraterna en avvikande ståndpunkt i förhållande till regeringen. Det är på liknande grunder jämfört med det föregående ärendet. Precis som regeringen uttrycker i förslaget till svensk ståndpunkt är ett rättighetsbaserat tillvägagångssätt för ungdomspolitiken i linje med Sveriges nationella mål på politikområdet.

Sverige har en unik ungdomspolitisk struktur som vi ser som värd att värna som också ska beslutas och anpassas utifrån specifikt svenska förhållanden snarare än centralt överstatligt från EU-håll.

Inte minst kopplat till den andra frågan som ligger till grund för riktlinjebatten, menar vi att den svenska ståndpunkten tydligare borde understryka att ett slags mer centraliserad styrning av konformismen i ungdomspolitiken från EU-nivå bör undvikas. Vi menar att det i den svenska ståndpunkten tydligare bör framhållas vikten av att respektera olikheterna i hur ungdomspolitiken är utformad i de olika medlemsstaterna samt att ungdomspolitiken är nationell kompetens.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld av Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Det är fråga om punkterna 8 c och 8 d. Finns det något som kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 41 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Det är lägesrapporten och det kommande ordförandeskapets arbetsprogram.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Covid-19-pandemins inverkan på ungdomsfrågor och det kommande ordförandeskapets arbetsprogram. Är det något där som kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 43 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Nej, jag har inga kommentarer.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Då noterar vi den informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 9, Slutsatser om de kulturella och kreativa näringarnas återhämtning, resiliens och hållbarhet. Det är ett beslutsärende.

Anf. 45 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Det portugisiska ordförandeskapet har under våren valt att fokusera på återhämtning, motståndskraft och hållbarhet för den kulturella och kreativa sektorn mot bakgrund av covid-19-pandemins verkningar på kulturområdet.

Ordförandeskapet har tagit fram ett utkast till rådsslutsatser som syftar till att bidra med rekommendationer för att möjliggöra bättre åtkomst till finansieringskällor inom EU:s befintliga stödsystem, uppmärksamma och stärka kulturskapparens villkor inom de kulturella och kreativa sektorerna, fortsätta stärka utbytet och samarbetet mellan kulturella aktörer inom EU-samarbetet, utveckla möjligheten för kulturområdets aktörer att ta del av och bidra till digital utveckling och grön omställning, utveckla kunskap om och förbereda kulturområdet för möjliga kommande utmaningar i likhet med covid-19 samt att uppmäna till utbyten och kontakter mellan kulturlivet och det övriga lokalsamhället för att utveckla kulturens positiva effekter för bland annat social sammanhållning och välbefinnande.

Regeringen välkomnar att det portugisiska ordförandeskapet har valt att lägga fram rådsslutsatser om återhämtning, motståndskraft och hållbarhet för den kulturella och kreativa sektorn mot bakgrund av covid-19-pandemin. Det är högaktuella frågor i samtliga medlemsländer.

Regeringens bedömning är att det föreslagna utkastet till rådsslutsatser håller sig inom EU:s kompetens för kulturområdet så som den är uttryckt i artikel 167 i fördraget om EU:s funktionssätt med respekt för Sveriges budgetrestriktiva hållning och för subsidiaritetsprincipen. Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom ett antagande av rådsslutsatserna.

Anf. 46 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Herr ordförande! Jag vill för Sverigedemokraternas räkning anmäla en avvikande ståndpunkt, och jag hänvisar till den avvikande mening som vi anmälde i kulturutskottet under överläggningen i frågan i april.

Det handlar kortfattat om att vi menar att åtgärdsprogram [ohörbart] på nationell nivå. Vi anser att Sverige inte ska ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Är det något som kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 48 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Jag kan kort kommentera att vår bedömning är att förslaget håller sig inom EU:s funktionssätt och att man naturligtvis värnar det nationella självbestämmandet. Det här handlar också i hög grad om att vi med de befintliga programmen och stöden ska verka tillsammans för att nå ut till kulturskapare och kulturella och kreativa aktörer så att de kan ta del av stöden. Det är en bra ansats som finns i rådsslutsatserna.

Jag kan också säga att i flera av uppmaningarna finns också sådant som ligger i linje med vårt nationella arbete, till exempel när det gäller återstartsutredningen för kulturen och hur vi jobbar för att konstnärers villkor ska stärkas.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, Slutsatser om Europas medier i det digitala decenniet: En handlingsplan för att stödja återhämtning och omvandling. Detta är ett beslutsärende.

Anf. 50 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Herr ordförande! I de föreslagna rådsslutsatserna välkomnas kommissionens handlingsplan för mediernas återhämtning och omställning. Handlingsplanen aviserar åtgärder för att stödja en ekonomisk återhämtning efter pandemin, dels för nyhetsmedierna som har tappat en stor del av sina annonsintäkter, dels för tv- och filmindustrin där det har uppkommit stora produktionsstörningar.

Handlingsplanen utgår också från att mer långsiktiga insatser behövs för att stödja den europeiska mediesektorns omställning till det nya digitaliserade medielandskapet.

Regeringen har välkomnat kommissionens handlingsplan och kan också välkomna rådsslutsatserna om handlingsplanen. Rådet ger i slutsatserna en tydlig signal till kommissionen att mediesektorn är en väsentlig del av de europeiska demokratierna. Det är en bransch som sedan flera år genomgår en stor och svår omställning, vilket accentueras av pandemin. Det är därför viktigt att skapa goda förutsättningar för branschen, både nationellt och på europeisk nivå.

Regeringens bedömning är att de föreslagna slutsatserna håller sig inom ramen för EU:s kompetens för medieområdet så som den är uttryckt i artikel 167 i fördraget om EU:s funktionssätt med bibehållen respekt för subsidiaritetsprincipen och för Sveriges budgetrestriktiva hållning. Regeringen bedömer därför att Sverige kan ställa sig bakom dem.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 11, Diversifiering av finansieringskällor och finansieringsmekanismer för skydd och bevarande av det europeiska kulturarvet. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 52 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Herr ordförande! Det portugisiska ordförandeskapet har valt finansiering av kulturarv som tema för riktlinjedebatten vid kulturministermötet i maj. Diskussionsdokumentet grundar sig på rådsslutsatser från 2014 om kulturarvet som en strategisk resurs för ett hållbart Europa.

I diskussionsunderlaget uppmanas medlemsstaterna och EU-kommissionen att undersöka möjligheterna till en mer differentierad finansiering av kulturarv genom både offentlig och privat finansiering, att uppmuntra investeringar i kulturarvet och att ta del av befintliga EU-program så att de kommer både lokal och regional kultur till del.

I diskussionsdokumentet ställs två frågor. Den första är: Vad skulle kunna göras på EU-nivå för att öka diversifieringen av finansieringen av kulturarv som komplement till offentlig finansiering? Den andra är: Bedömer ni att en studie eller ett pilotprojekt för att undersöka möjligheten att inrätta en europeisk myndighet till skydd och bevarande av kulturarv vore en god idé?

Sverige välkomnar initiativet att diskutera den första frågan om vad som kan göras på EU-nivå för att öka diversifieringen av finansieringen av kulturarv som ett komplement till offentlig finansiering. Redan innan coronakrisen och dess verkningar för kultursektorn hade vi kännedom om att finansiering med offentliga medel inte fyller alla hål. Finansiering från fler källor kan öka bevarandet av kulturarvet men också öka delaktigheten och engagemanget.

Gällande den andra frågan, om en studie eller ett pilotprojekt för att undersöka möjligheten att inrätta en europeisk myndighet till skydd och bevarande av kulturarv vore en god idé, har Sverige i olika förberedande möten markerat vår budgetrestriktiva hållning och subsidiaritetsprincipen. Sverige välkomnar vidare samtal om skydd och bevarande av kulturarv inom EU och hur EU kan kraftsamla inom dessa frågor. Däremot bör detta inte leda till inrättandet av en EU-myndighet.

Anf. 53 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Herr ordförande! Jag har ingen avvikande ståndpunkt att anmäla vad gäller detta ärende. Men jag har ett par kommentarer som ministern möjligen känner igen från när det informerades om denna fråga i kulturutskottet i april.

Sverigedemokraterna anser att en myndighet för kulturarv på EU-nivå inte är något som är önskvärt. I den delen har jag uppfattat det som att vi är eniga med regeringen, om jag har uppfattat ministern rätt. Det är i så fall positivt.

Sverigedemokraterna ser ett inrättande av en sådan myndighet som beskrivs som ett tydligt övertramp mot principen om nationellt självbestämmande i kulturpolitiken. Vad gäller kulturarvsområdet är vi dock positiva till att åtgärder vidtas för att förstärka samarbetet kring att beivra och förhindra olika kulturarvsbrott, exempelvis illegal försäljning av kulturarvsföremål eller vrakplundring.

Anf. 54 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Herr ordförande! Vi delar ståndpunkt när det gäller inrättandet av en myndighet. Det har vi, som sagt, varit tydliga med i förberedande diskus-

sioner och kommer att vara det också i denna riktlinjedebatt.

Jag vill också understryka att det naturligtvis finns viktiga samarbetsformer inom EU när det kommer till kulturarvsfrågor, till exempel när det gäller kulturarvsbrott, illegal handel av föremål och så vidare som Jonas Andersson lyfte fram här. Detta kommer vi också att lyfta fram i denna debatt.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Slutsatser om idrottsinnovation. Detta är ett beslutsärende.

Anf. 56 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Herr ordförande! Det portugisiska ordförandeskapet har under våren valt att fokusera på frågan om innovation inom idrotten och ta fram förslag till rådsslutsatser på temat. Slutsatserna ligger i linje med Europeiska unionens arbetsplan för idrott för åren 2021–2024 som antogs i november förra året.

I slutsatserna uppmanas medlemsstaterna bland annat att utforska innovativa lösningar, inklusive digitala och tekniska innovationer, för att skydda idrottens integritet och bekämpa korruption inom idrott och för att bevara en ren, säker och icke-diskriminerande och hälsosam idrottsmiljö. Detta kan ske genom att utveckla och anta lämpliga verktyg för att ta itu med gränsöverskridande utmaningar som matchfixning, dopning och våld.

Vidare uppmanas kommissionen att bland annat öka medvetenheten om idrottens potential som drivkraft och innovationskälla och som ett verktyg för att förena olika metoder och värderingar som kombinerar det traditionella och det moderna.

Idrottsorganisationerna uppmanas bland annat att genomföra organisatoriska processer och innovationsprocesser för att främja socioekonomisk utveckling och främja och utbilda om hälsosam livsstil samt om ren, säker, rättvis och icke-diskriminerande idrott.

Utkastet till rådsslutsatser har förhandlats vid flera rådsarbetsgruppsmöten under våren. Det har bland EU:s medlemsstater funnits en bred uppslutning kring ordförandeskapets initiativ. Regeringen har också i beredningen inhämtat synpunkter från Riksidrottsförbundet.

Regeringen anser att utkastet till rådsslutsatser om idrottsinnovation är balanserat. Regeringen anser att idrottsrörelsens självständighet ska värnas. Regeringens bedömning är att de föreslagna rådsslutsatserna håller sig inom EU:s kompetens på idrottsområdet så som den är uttryckt i artikel 165 i fördraget om EU:s funktionssätt med bibehållen respekt för Sveriges budgetrestriktiva linje och för subsidiaritetsprincipen. Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av slutsatserna.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

När vi ändå är inne på ämnet idrott noterar jag till stor glädje att kultur- och demokratiministern i bakgrunden har tre matchtröjor. Även om det inte är mina favoritlag är det extra spännande att se dem. Jag vill understryka att det även finns en pokal där, vilket är trivsamt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, Idrottsdiplomati: Lyfta fram Europas intressen och värderingar i världen. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 58 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

I bakgrundsdocumentet lyfter ordförandeskapet fram att med idrottsdiplomati avses en mer regelbunden och strategisk användning av idrott för att uppnå mål för externa relationer som även engagerar idrottsutövare, idrottsföreningar, styrande organ och aktörer i det civila samhället.

Ordförandeskapet pekar på att artikel 165 i EUF ger EU en begränsad kompetens inom idrottsområdet som inkluderar att EU ska främja samarbete med tredjeländer och internationella organisationer inom idrottsområdet.

Av underlaget framgår att rådet antog slutsatser om idrottsdiplomati 2016 och att temat ingår även i de av rådet beslutade EU-arbetsplanerna för idrott samt att idrott ingår i flera internationella samarbetsavtal som EU har engagerat sig i.

Mot bakgrund av detta ställer ordförandeskapet två frågor till idrottsministrarna att samtala om. Den första frågan är om vi anser att EU:s kulturella och utbildningsmässiga diplomati erbjuder en plan för utvecklingen av en EU-strategi för idrottsdiplomati och om vi ser potentiella fördelar med en EU-strategi för idrottsdiplomati.

Att idrotten är ett språk som talas av alla är någonting som vi brukar säga vid högtidliga tillfällen. Det är ett uttryck som är sant och som många av oss har upplevt, både privat och som företrädare för vårt land. Det är därför naturligt att samarbete kring idrott sedan flera år tillbaka ingår i associationsavtal och andra avtal mellan EU och tredjeland. Det är därför viktigt att vi både nationellt och på EU-nivå i detta arbete värnar om och respekterar idrottsrörelsens intressen och självständighet.

Den andra frågan från ordförandeskapet är: Vad ska nästa steg vara för medlemsstaterna och EU för att främja en EU-strategi för idrottsdiplomati?

Regeringen ser inte att idrotten är en prioriterad fråga i EU-arbetet när det gäller diplomatiska relationer med tredjeland. Däremot är det naturligt att även framgent inkludera idrott när det ger ett positivt mervärde i associationsavtal och andra avtal mellan EU och tredjeland.

Jag kan komplettera med att regeringen också ser att idrotten har stort genomslag både nationellt och internationellt. Många idrottsutövare och andra människor kan bidra till att öppna dörrar för internationellt samarbete. Men jag vill återigen understryka att idrotten är självständig. Och det är viktigt att idrottsrörelsen tar sig an de utmaningar som den står inför. Men dess självständighet ska värnas.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Övriga frågor. Det finns övriga frågor från punkterna a–d avseende kultur och audiovisuella frågor och från punkterna e–h när det gäller idrott.

Är det någonting som kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 60 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):
Nej, jag har inga kommentarer.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:
Då tackar vi kultur- och demokratiministern för i dag och tillönskar ett bra kommande möte och naturligtvis också en trivsamt och soligt lite längre helg.

Anf. 62 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):
Med tanke på uppmärksamheten kring tröjorna här får jag gratulera de av EU-nämndens ledamöter som härstammar från Växjö till segern i SM-finalen nyligen.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:
Vi tar till oss å Växjös vägnar och tackar för denna hälsning.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Anna Hallberg välkommen till dagens EU-nämnds-sammanträde.

Då, statsrådet, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av återrapporterna från den 9 november 2020 och den 2 mars 2021?

Anf. 65 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Herr ordförande! Jag tackar för möjligheten att i dag få samråda om dessa ordinarie dagordningspunkter på det kommande mötet den 20 maj. Det är en omfattande dagordning med flera viktiga frågor. Återrapporteringen från de informella mötena, som ordföranden hänvisade till den 2 mars 2021 och den 9 november 2020, har skett skriftligen. Med hänsyn till den omfattande dagordningen tänkte jag därför gå vidare och informera om frågorna vid det kommande rådsmötet den 20 maj, såvida ni inte har frågor om återrapporteringen från tidigare möten.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det inte finns någon som har några kompletterande frågor.

Då kan vi raskt gå vidare till dagordningspunkt 3, Slutsatser om översynen av handelspolitiken. Detta är ett beslutsärende.

Anf. 67 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Förhandlingarna om rådsslutsatserna över EU:s handelspolitiska översyn pågår just nu. Jag har därför svårt att kommentera deras slutliga utformning. Den förväntas antas av FAC – handel den 20 maj.

Under de pågående förhandlingarna har Sverige verkat för att EU:s framtida handelspolitik försvarar en öppen och regelbaserad världsordning och efterlevnad av densamma samt att unionen bidrar till att bekämpa den växande protektionismen globalt.

Sverige har vidare drivit på för att en framtida inriktning för EU:s handelspolitik bygger på en vision där handel fortsätter att vara en motor för hållbar tillväxt, sysselsättning och välbefinnande.

Vi har även arbetat för tydliga skrivningar om vikten av att EU:s strategiska position fortsätter att stärkas genom att man förhandlar och ingår fler handelsavtal, inte minst i Asien. Därmed skapas även mer diversifierade och motståndskraftiga värdekedjor.

Sverige har även bidragit till att stärka skrivningarna i rådsslutsatserna om hur handelspolitiken ska bidra till en hållbar utveckling när det gäller det som stärker mänskliga rättigheter, inklusive arbetstagares rättigheter.

Men det gäller naturligtvis också en grön och digital omställning i EU och i världen.

Även i den grupp av likasinnade medlemsstater som jag initierade genom ett möte i början av förra året har man arbetat nära varandra under hela denna process med just den handelspolitiska översynen. Under samrådsperioden i vintras spelade vi i den likasinnade gruppen in två gemensamma bidrag – ett om handel och hållbarhet och ett med ett förslag om en WTO-reform.

Samarbetet har fortsatt under förhandlingarna om rådsslutsatserna, och det har avsevärt förbättrat våra möjligheter att påverka rådsslutsatsernas utformning. Vi har på ministernivå nu även haft fem möten där vi har diskuterat den handelspolitiska översynen och kommande rådsmöten.

Den 12 maj, det vill säga i dag, kommer vi att ha nästa möte i denna likasinnade grupp för att diskutera just rådsslutsatserna och förberedelserna inför kommande FAC – handel den 20 maj.

Ordförande! Jag stannar där när det gäller den handelspolitiska översynen. Vill ni att jag går vidare med hela dagordningen, eller ska vi ta frågor punkt för punkt?

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Vi tar frågorna punkt för punkt både för stenografernas skull och för sammanträdesprocessens skull. Nu lämnar jag ordet fritt under dagordningspunkt 3.

Anf. 69 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! Från Sverigedemokraternas sida har vi sedan tidigare haft reservationer när det här har behandlats som ett betänkande i näringsutskottet. När vi nu anmäler vår avvikande mening vill vi referera till dem.

Kortfattat anser Sverigedemokraterna att den svenska ståndpunkten tydligare borde markera gentemot Kina och det geopolitiska hot som Kina utgör. Vi bör genom vår handelspolitik agera gentemot Kina och inte vara naiva i våra handelsförbindelser.

Därutöver har vi i de reservationer som vi tidigare har haft i näringsutskottet tagit upp den sociala pelaren, som översynen berör. Vi tycker inte att regeringen i tillräcklig utsträckning agerar eller kommenterar gentemot densamma.

Anf. 70 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Också jag vill tacka statsrådet för föredragningen.

Vi hade i utskottet en avvikande ståndpunkt, som jag vill referera till och lyfta fram som en avvikande ståndpunkt också här i EU-nämnden.

Där tog vi upp diverse frågor, bland annat att EU säkerställer företagets vinst, oavsett om länder väljer att ändra riktning i sin samhällsutveckling eller inte, genom att företagen skyddas av investeringsavtal. Det känns som att EU i de avtal vi ingår inte riktigt är villigt att skydda individen och lokalsamhället och att den analysen saknas i regeringens ståndpunkt.

Det var lite kort om vad vi har i vår avvikande ståndpunkt i utskottet.

Jag vill också kommentera protektionismen lite grann. Jag förstår, och jag kan också instämma i, att det är bra att arbeta mot protektionism. Men

det får inte innebära svårigheter att främja närproducerat eller att länders självbestämmande inte respekteras. Vi behöver utöka närproducerat och minska transportsträckor, och om man arbetar för mycket mot protektionism och på fel sätt tror jag att det kan innebära att man också försvårar för närproducerat och korta transportsträckor.

Jag vill även nämna lite grann om investeringsavtalen, som vi inte har med i vår avvikande ståndpunkt i utskottet men som jag vill tillföra nu. Det är otroligt viktigt att vi i investeringsavtalen också stärker samhällets, urfolkens, bönders och miljöns rättigheter och inte bara företagens, det vill säga att vi behöver ett binding treaty.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Tack, Ilona Szatmari Waldau – du följde precis ordförandens uppmaning att ett kompletterande mervärde kan framföras på EU-nämndens sammanträden!

Anf. 72 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag vill lyfta upp den avvikande ståndpunkten från Liberalerna från när detta behandlades i näringsutskottet.

I korthet innebär det att Liberalerna i huvudsak står bakom regeringens ståndpunkt men saknar vissa strategiska ställningstaganden kring bland annat förstärkta relationer med Taiwan.

Anf. 73 LOTTA OLSSON (M):

Jag skulle vilja föra fram Moderaternas ståndpunkt, även om vi inte har någon motsatt åsikt.

Sverige bör fortsätta att vara den främsta rösten för frihandel och öppenhet inom EU och i världen. Vi tycker därför att EU-kommissionens ambition att inkludera fler förhandlingar om handelsavtal är positiv. Fokus ska vara på tillväxt i handelspolitiken.

Precis som regeringen tycker vi att resiliens är viktigare än autonomi. Vi har inte råd att låta handelspolitiken bli ett strategiskt vapen för andra frågor och riskera protektionism, stängda gränser och minskad handel.

Samtidigt visar erfarenhet att handel med auktoritära och totalitära regimer inte alltid är att betrakta som ömsesidigt fördelaktig. Sveriges hållning bör kunna bedömas i varje fall när det gäller huruvida ett oförändrat handelsutbyte kan utgöra försvårande omständigheter för att utveckla mänskliga rättigheter i respektive land. Sverige bör därför kunna verka för att handelsavtal som skrivs mellan EU och andra länder i respektive fall bör inkludera motprestationer i form av mänskliga rättigheter.

Herr ordförande! Jag vet inte om vi ska uppfatta handelsministerns tydlighet om MR-frågorna som att de ligger i linje med detta.

Anf. 74 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redogörelsen!

Jag vill lyfta fram Parisavtalet, som ju finns med i ståndpunkten, och att det är viktigt att alla handelsavtal är i linje med detta.

Det gäller också vikten av att hjälpa utvecklingsländer i samband med handelspolitiken.

Jag vill även lyfta upp att det är viktigt med efterlevnad av hållbarhetskapitlen.

Anf. 75 CAMILLA BRODIN (KD):

Tack, statsrådet, för föredragningen!

Precis som många andra har varit inne på har också vi i utskottet haft reservationer, som vi givetvis står bakom.

Det handlar mycket om efterlevnadskodex inom WTO i relation till Kina. Vi delar synen att det ska vara en rättvis- och regelbaserad relation, men vi saknar just en efterlevnadskodex.

Vi har även skrivningar om den sociala pelaren och om att man ska fortsätta att ha goda relationer med Storbritannien, som vi saknar lite grann i det här.

Vi följer alltså de reservationer som vi har haft i utskottet kring detta ärende.

Anf. 76 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Tack för frågorna och medskicken! Det var ett par frågor om Kina och om att regeringen bör markera tydligare. Det fanns frågetecken kring uppföljning, efterlevnad och så vidare.

Från regeringens sida välkomnar vi bland annat den principöverenskommelse om investeringsavtal som finns på bordet därför att detta ger oss en möjlighet att få en jämn spelplan för våra företag. Men det ger oss också en möjlighet att på ett helt annat sätt kunna påverka och få en insyn i förhållandena vad gäller mänskliga rättigheter, miljö och klimat och så vidare, inte minst arbetstagares rättigheter, i Kina.

Jag har sagt det tidigare, men det är värt att upprepa att detta sammantaget ger oss den här plattformen för påverkan. Vi har också tydligare markerat förutsättningen för att kunna ingå ett sådant här investeringsavtal. Det har varit tydligare än någonsin att hållbarhetskraven i en bred kontext också finns med i ett eventuellt investeringsavtal med Kina. Men det gäller också handelsrelationer generellt sett.

Vi klarar det, för vi har en stark utrikespolitisk agenda vad gäller Kina, men vi har också en handelspolitisk agenda. De kan gå sida vid sida i den tvåspårspolitik som vi har gentemot Kina. Det är viktigt att hålla båda dessa i luften samtidigt.

När det gäller den sociala pelaren är den inte en del av rådsslutsatserna eller av Trade Policy Review. Det finns inte heller någon som helst referens till den sociala pelaren i rådsslutsatserna. Bedömningen från regeringens sida är därför att det här inte är en del av rådsslutsatserna.

Man kan säga att Sverige har drivit att vi i rådsslutsatserna ska ha tydliga skrivningar om handelsavtalens innehåll vad gäller bland annat arbetstagares rättigheter och vikten av respekt för ILO:s kärnkonventioner. Men det är någonting annat än hela den sociala pelaren, som inte omfattas av rådsslutsatserna. Jag vill bara poängtera det, för det har kommit upp både i det som nämndes i näringsutskottet och här i EU-nämnden i dag.

Ilona Szatmari Waldau ställde frågor om att säkerställa företagens vinst. Jag blir lite osäker på frågeställningen, så jag får eventuellt be om ett förtydligande. Men om det är själva investeringsskyddet vi pratar om – investeringsskyddsavtal, investeringsskydd och en tvistlösning – är det

någonting som tas upp i flera frihandelsavtal. Det är väldigt viktigt att det här går hand i hand.

När det gäller vad som är på gång i företagens ansvar för hållbara värdekedjor har vi på gång en EU-lagstiftning på området, så kallad human rights due diligence. Företagen får alltså ett ännu tydligare ansvar för att leva upp till de krav vi har på hållbarhet i de globala värdekedjorna. Det välkomnar vi från regeringens sida, och vi har drivit på detta.

Om det är detta som åsyftas här vill jag verkligen kvittera att det här är otroligt viktigt. Det handlar absolut inte bara om kortsiktiga vinster, utan det handlar också om att ta fullt ansvar ut i sina värdekedjor.

När det gäller protektionismen är anledningen till att vi så tydligt driver frågan om en öppen, fri, rättvis och hållbar handel att vi ser att det minskar sårbarheten även i en kris. Vi har ju sett vad som har hänt under pandemin när handelskedjor har brutits och vissa länder har tillämpat protektionistiska metoder. Det har varit väldigt skadligt för hanteringen av en kris. Det är därför det blir otroligt viktigt i det här läget att stå upp för frihandel.

Men självklart motverkar inte detta närproducerade varor. Vi har ju också ett tryck från konsumentens sida när det gäller hållbarhetskrav att hantera transporter och produktion på ett hållbart vis. Det här får inte bli en motsättning, utan det ska – återigen – kunna gå hand i hand.

Jag hoppas att jag kunde svara lite grann på det som gäller investeringsavtalen; annars får Ilona Szatmari Waldau återkomma om detta.

Sedan var det Maria Nilssons fråga om Taiwan. Det finns inga länder som utpekats i dessa rådsslutsatser över huvud taget från kommissionens sida. Vad vi har gjort från Sverige och vår grupp av likasinnade är att vi har lyft fram Asien som en tydlig region. Vi saknade tydliga skrivningar om att vi också bör få frihandelsavtal med flera länder i Asien. Jag hoppas att vi får gehör för det i rådsslutsatserna. När det gäller Taiwan står vi också bakom kommissionens ambition att inleda förhandlingar om investeringsavtal. Det finns alltså absolut en ambition att öka handelsförbindelsen med Taiwan inom den strukturen.

Jag tackar Lotta Olsson för det myckna medhålllet vad gäller frihandel och resiliens kontra autonomi och så vidare. Där har vi uppenbarligen samma uppfattning. Vad gäller handel med auktoritära regimer och att handelsavtalen ska inkludera frågan om mänskliga rättigheter kan jag absolut hålla med. Detta ligger också i de allt tydligare kraven. Jag nämnde investeringsavtalet med Kina; Kina gör åtaganden som de aldrig har gjort tidigare i handelsförbindelser med EU. Men det är också så att vi kontinuerligt skärper såväl skrivningar som uppföljning och krav på efterlevnad. Vi fick tidigare ett medskick från riksdagen om att vi behövde skärpa detta. Det har vi också gjort i våra inspel när det gäller efterlevnad. Jag vill kvittera detta.

Amanda Palmstierna tog upp Parisavtalet. Detta är helt enligt regeringens linje. Det finns ingen motsättning där. Våra nya handelsavtal ska inkludera Parisavtalets åtaganden, och det har vi sett ett flertal exempel på. Vi ska också kunna tillse att det finns en efterlevnad av detta.

När det gäller utvecklingsländerna och kopplingen till handelspolitiken och kanske biståndspolitik har vi nu från regeringens sida en mycket tydlig och konkret ambition för hur vi nu ska få ihop de här två områdena.

Det behöver vi även göra på EU-området. Jag kvitterar återigen detta. Det finns otroliga vinster med att få in de allra fattigaste länderna i världshandeln och därmed lyfta dem till en högre ekonomisk standard.

Frågan om efterlevnad, Amanda Palmstierna, har vi drivit i den regelbaserade världshandelsordningen. Under förhandlingarna har vi fört fram att efterlevnad är en viktig del av ingångna avtal och av överenskommer. Att EU nu inrättat en så kallad Chief Trade Enforcement Officer är ett välkommet steg i den här riktningen, så att man ser till att avtal också efterlevs. Jag vill verkligen understryka det.

Jag hoppas, Camilla Brodin, att jag har svarat vad gäller Kina. Det är samma sak där. Självklart ska vi se till att de stora åtaganden, måste man ändå säga i ett historiskt perspektiv, som Kina i så fall skulle göra i ett investeringsavtal efterlevs. Det kommer också att finnas uppföljningsmekanismer för detta.

Angående den sociala pelaren hoppas jag att jag har svarat. Den är inte en del av detta.

När det gäller Storbritannien och hela relationen med en så viktig handelspartner kan jag återigen säga att inget enskilt land nämns i dessa rådsslutsatser om den strategiska handelspolitiken. Men vi har ett avtal på plats. Det blev ett brett och djupt avtal. För Sverige och mig som svensk handelsminister men också för EU-kommissionen är det otroligt viktigt att vi utvecklar handelsrelationen med Storbritannien. Det kan vi återkomma till i ett annat forum, men vi har långtgående planer på vad Sverige kan göra i en bilateral kontext med Storbritannien nu. Det är ju ett tredjeland, och vi behöver jobba upp handelsrelationen. Den är bra i dag, men den kommer att kunna bli ännu starkare.

Anf. 77 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vill tydliggöra att vi från Vänsterpartiets sida tycker att det är ett bra arbete som har gjorts med due diligence men att vi samtidigt anser att det inte är helt klart hur man till exempel ska kunna få en rättvis rättslig prövning för individer och lokalsamhälle gentemot de transnationella företagen om det brister. Jag vill också återigen poängtera att vi ser ganska stora problem med investeringsavtalen inom frihandeln. Jag står därför kvar vid vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Nu har vi fem minuter kvar tills statsrådet måste lämna mötet. Därefter kommer vi att ajournera mötet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Reformen av WTO och förberedelserna inför nästa ministerkonferens. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 79 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! WTO är en stående punkt på FAC – handelsmötesdagordningar. Den här gången kommer det att vara fokus på att förbereda kommande ministermöte, det så kallade MC12, som kommer att äga rum senare i år.

Det är väldigt välkommet att vi nu har en ny generaldirektör i WTO, Ngozi Okonjo-Iweala. Hon har inlett sin mandatperiod med full kraft och arbetat mycket aktivt för att finna vägar framåt i de pågående förhandlingarna. Det har varit polariserade diskussioner under många år, men vi ser nu en förhoppning om att de svåra förhandlingar som ligger på bordet ska kunna gå framåt. Det har också fattats ett väldigt bra beslut om att det kommer att bli en ministerkonferens i Genève den 29 november till den 3 december.

Ett välfungerande WTO är det som effektivt kan hantera dagens utmaningar i den internationella handeln. Det är också helt centralt för svensk utrikeshandel och för svenska företag. De pågående handelskonflikterna mellan världens stora handelsaktörer och den ökande protektionismen visar på behovet av ett regelbaserat handelssystem inom ramen för WTO. Regeringen stöder därför att EU-kommissionen arbetar för att finna lösningar som kan återupprätta ett effektivt tvistlösningssystem inom WTO med fungerande överprövningsorgan för att därigenom kunna hantera handelskonflikter.

Inför MC12 vill jag se ett fortsatt aktivt EU som visar ledarskap och bidrar konstruktivt till förhandlingarna om ett moderniserat WTO. Vid MC12 behöver WTO uppnå resultat och visa framsteg. Vi har från regeringens sida fyra prioriteringar inför detta ministerrådsmöte.

Den första är att WTO behöver uppnå resultat i de multilaterala förhandlingarna om fiskesubventioner. De är redan ett år försenade. För att bidra till ett globalt hållbart fiske behöver WTO förbjuda subventioner som bidrar till ett ohållbart fiske i enlighet med FN:s hållbarhetsmål nummer 14.6. Generaldirektör Ngozi har aviserat att takten i förhandlingsarbetet måste öka nu, och det kan bli aktuellt att hon sammankallar ett minimiministerrådsmöte i juli för att pressa förhandlingarna närmare ett avslut. Vi välkomnar detta.

Det andra området är att det svenska initiativet för handel och hälsa bör kunna nå framsteg för att kunna bidra till att underlätta handel med mediciner och medicinska produkter.

Det tredje område som vi vill lyfta fram är att regeringen i de plurilaterala förhandlingarna om regler för e-handel vill se ambitiösa regler för fria dataflöden och förbud mot lokaliseringskrav. Är det inte realistiskt att vi når en färdig överenskommelse, vilket det kanske inte är, bör vi i alla fall ha gjort framsteg till ministerrådet och nått vissa delmålsättningar. Vi välkomnar vidare möjligheten till avslut i de plurilaterala förhandlingarna om inhemska regler för tjänsteutövare avseende licenser och kvalifikationskrav.

Det fjärde och sista området är handel och hållbarhet. Där driver Sverige på för moderna regler om klimat, jämställdhet och arbetstagares villkor inom WTO. Regeringen ser gärna att man inom WTO inleder nya diskussioner om regler som tar bort handelshinder för klimativänliga varor och klimativänliga tjänster.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Vi har två minuter kvar innan statsrådet måste lämna sammanträdet. Är en statssekreterare närvarande?

Anf. 81 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):
Nej, tyvärr inte. Frågan är om vi kan ajournera sammanträdet, herr ordförande.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:
Ja, då tvingas vi nog göra det. Ilona Szatmari Waldau och Lotta Olsson får framföra sina synpunkter – mycket kort, hoppas jag. Sedan får vi ajournera mötet.

Anf. 83 ILONA SZATMARI WALDAU (V):
Jag tackar statsrådet för föredragningen.
Jag vill poängtera vikten av att miljö- och klimatöverenskommelser inte är frivilliga och att de överordnas handelsintressen. Jag vill också påpeka vikten av att vi nu tittar över patentsystemen, till exempel för att kunna underlätta att läkemedel ställs till förfogande för den globala hälsan.

Anf. 84 LOTTA OLSSON (M):
Trots tidsbrist vill jag framföra hur vi från Moderaterna ser på de här frågorna.

EU-kommissionens ambition om att reformera WTO är välkommen. Sverige ska vara drivande för regelfterlevnad i WTO. Det är viktigt att EU står upp för den öppna och regelbaserade handeln, speciellt gentemot länder som inte respekterar eller efterlever de regelbaserade handelssystemen utan i stället försöker splittra EU:s medlemsländer och utöva ekonomiska påtryckningar. Därför instämmer Moderaterna i EU-kommissionens uppdatering om att relationen speciellt till Kina bör prioriteras. I efterhand kan det nog konstateras att det var ett misstag att släppa in Kina i WTO, särskilt som Kina inte omfattas av marknadsekonomi fullt ut.

Handelspolitiken bör vidare kontinuerligt anpassas till att ekonomin blir alltmer tjänsteintensiv och till svenska värden såsom modernisering av och värnande av immateriella tillgångar. Tullmurar inom jordbruks- och industriområdet liksom handelshinder på tjänsteområdet måste bekämpas. Barriärer och nationell särlagstiftning som hindrar utveckling av den digitala gränsöverskridande handeln bör motarbetas. Gränsöverskridande handel hänger på förmågan hos länder att kommunicera med varandra på ett gemensamt sätt. I arbetet med utveckling av samfälliga standarder måste det finnas en internationell regelsamverkan för att nya ekonomiska perspektiv ska öppnas. Sverige bör därför vara drivande för att EU ska arbeta för gemensamma regler på WTO-nivå för e-handel och särskilt dataflöden.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:
Jag lämnar inte ordet till statsrådet, eftersom statsrådet måste lämna mötet och vi kommer att ajournera det. Men jag sammanfattar med att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

EU-nämnden beslutade kl. 09.27 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 09.50.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Vi återupptar EU-nämndens sammanträde. Finns statsrådet på plats?

Ja.

Då går vi in på dagordningspunkt 5, Handelsförbindelserna mellan EU och USA.

Anf. 87 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Först vill jag bara fråga om ordföranden vill att jag svarar på Ilona Szatmari Waldaus och Lotta Olssons tidigare frågor och inspel.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Nej, det vill jag inte, för vi har redan sammanfattat ärendet. Vi försöker att hålla alla tidsramar vi kan i dagsläget, och även om jag uppskattar att statsrådet är engagerad i frågeställningen har sammanfattningen alltså redan gjorts. Annars hade statsrådet nämligen varit tvungen att sitta kvar i stället för att delta i regeringssammanträdet, för statsrådet måste vara närvarande vid sammanfattningen. Jag hoppas att man har överseende med detta.

Vi går alltså vidare till dagordningspunkt 5.

Anf. 89 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Tack för det, herr ordförande!

När det gäller EU:s och USA:s handelsrelation kommer man att diskutera den senaste utvecklingen i just den transatlantiska handelsrelationen. Regeringen välkomnar diskussionen som kommer att äga rum och även att den nya USTR, det vill säga USA:s handelsrepresentant, Katherine Tai kommer att delta vid FAC-mötet om handel. Den amerikanska administrationen utlovade i ett tidigt skede att den skulle söka återuppbygga samarbetet med allierade och partner, och det förnyade starka transatlantiska engagemang som Bidenadministrationen hittills har visat är väldigt välkommet.

När det gäller den transatlantiska handelsrelationen har diskussionen hittills fokuserat på de områden där EU och USA är oense, och i det avseendet välkomnar regeringen överenskommelsen mellan EU och USA om att tillfälligt slopa de tullar som tillämpas i WTO-konflikten vad gäller Airbus och Boeing. Det är av vikt att vi kan visa våra allierade och våra konkurrenter – men också varandra – att EU och USA kan lösa konflikter och komma överens. Detsamma gäller processen om USA:s tullar på stål och aluminium, liksom EU:s motåtgärder mot desamma.

Detta var någonting som jag lyfte fram i mitt samtal med USTR Katherine Tai den 15 april. Det var ett mycket positivt samtal, och jag

tolkar USTR som mycket konstruktivt inställd till samarbetet med EU. Under samtalet framförde jag även regeringens intresse av att fördjupa det transatlantiska samarbetet och vikten av att göra konkreta framsteg i närtid, för vår handel och, naturligtvis, för vår ekonomi och tillväxt.

Vid FAC – handel avser regeringen att verka för att EU ska driva en ambitiös och framåtblickande handelsrelation med USA. Det är välkommet att kraft nu ägnas åt att lösa transatlantiska handelskonflikter. Regeringens ståndpunkt är att EU och USA som världens två största marknadsekonomier kan och bör samarbeta mer vad gäller handelsfrågor.

Sverige avser även att uppmuntra ett fördjupat transatlantiskt samarbete om teknologifrågor. Det handlar om att utarbeta gemensamma standarder och regler som kan underlätta den bilaterala handeln och även främja innovation samt bidra till att EU och USA behåller det globala ledarskapet i framställningen av kritiska teknologier. Dessa frågor bör behandlas i det föreslagna handelsteknologiska råd mellan EU och USA – det så kallade EU-US Trade and Technology Council – som regeringen stöder. Det är avgörande att vi nu tillsammans kan säkerställa att teknologiutvecklingen sker i enlighet med våra gemensamma värderingar för att vi ska stå bättre rustade mot auktoritära krafter. Möjligheten att uppnå effekt i de globala frågorna med värderingsbaserade utgångspunkter är betydligt större om EU och USA gör gemensam sak i dem.

Regeringen avser även att föreslå att EU och USA inleder ett samarbete för att utveckla gemensamma regler och standarder med fokus på hållbar handel och grön teknologiutveckling, dels för att lyfta fram det gemensamma intresse som finns för att främja en hållbar återhämtning och en grön omställning, dels för att säkra att EU:s och USA:s ledande, standardsättande roll inte utmanas ännu mer. Min uppfattning är att intresset för den här typen av insats verkligen finns på båda sidor av Atlanten.

Slutligen avser regeringen att understryka vikten av ett transatlantiskt samarbete vad gäller WTO. Vi delar mycket av USA:s analys av problematiken när det gäller WTO: Det är en organisation som verkligen behöver reformeras, moderniseras och stärkas. Regeringen avser att verka för att EU och USA tillsammans spelar en ledande roll i detta arbete.

Anf. 90 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr ordförande! Tack så mycket för föredragningen, statsrådet!

Från Sverigedemokraternas sida är vi på det stora hela positivt inställda till den svenska ståndpunkten. Vi ser också värdet i en förbättrad och mer fördjupad handelsrelation med USA.

Det vi däremot har motionerat om i kommittémotioner och som vi skulle vilja anmäla som avvikande ståndpunkt under den här punkten är behovet av att söka efter minsta gemensamma nämnare, alltså lågt hängande frukter på handelsområdet där vi kan initiera fördjupade och nyanserade handelsrelationer fram till dess att vi får ett bredare handelsavtal på plats. Vi anser inte att det framgår tydligt i ståndpunkten att regeringen efterfrågar något sådant, och då vi tycker detta sedan tidigare vill vi anmäla det som avvikande ståndpunkt.

Anf. 91 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! I stort sett instämmer Moderaterna i det statsrådet har fört fram om att det gäller att med kraft fördjupa relationerna med USA. Sverige har otroligt mycket att vinna på en ökad transatlantisk handel, och vi anser att Sverige bör ge ett fortsatt brett och långtgående mandat till kommissionen att förhandla fram ett transatlantiskt frihandelsavtal. Det är nämligen mycket det denna ståndpunkt handlar om. Precis som statsrådet säger finns det nu ett intresse från båda sidor att fördjupa detta och verka i någon sorts offensiv riktning.

En sak som Moderaterna har lyft fram vid andra tillfällen, såväl här som i kammaren genom interpellationer och motioner, är idén om att återaktivera det frihandelsavtal som var på gång mellan USA och EU för några år sedan – TTIP. Jag är medveten om att det finns och fanns en hel del kritik mot det, så jag menar inte att man ska starta precis där det slutade. Däremot kan man ta vara på det som fanns och omarbeta och modernisera avtalet, och jag kan tycka att det är läge för Sverige att faktiskt driva den frågan. Mycket av det som står i ståndpunkten och av det som statsrådet tar upp är nämligen sådant som sammantaget blir ett frihandelsavtal.

Jag ska också säga att jag tycker att det var väldigt glädjande att höra statsrådet lyfta fram detta med handelstvist, eller tullarna, mellan EU och USA vad gäller Boeing och Airbus. Det är bra att det tas upp.

Jag har två frågor till att ta upp. Den ena gäller något som statsrådet inte lyfter fram nu och som kanske också är fel. Vi hade FAC – utrikes förra veckan och återrapport med statsministern i går. Då lyftes detta med patenträtt fram. Förra veckan var det flera som tyckte att den här frågan nog hörde hemma hos handelsministern och inte hos utrikesministern. Jag vill ta tillfället i akt att ta upp den här punkten, för det går att tolka olika statsråd på olika sätt i den här frågan. Jag undrar om statsrådet kan säga någonting om patenträtt vad gäller vacciner.

Jag vill säga vad Moderaterna anser. Vi anser att det vore olyckligt om det skedde en försvagning av patenträttigheterna. Vi hade som sagt bland annat Hans Dahlgren här förra veckan. Han uttryckte något som jag instämmer i; problemet med att få fram vacciner här och nu handlar framför allt om att få stopp på de exportförbud som finns runt omkring i världen. Det viktiga är att fokusera på att se till att handeln fungerar och att hela kedjan fungerar, inte att försvaga de immaterialrättsliga rättigheterna. Det skulle snarare försvåra och förhindra forskning och innovation. Eftersom handelsministern i sociala medier har uttryckt saker som jag inte ställer mig bakom undrar jag om det finns tillfälle att utveckla detta här i dag.

Jag skulle också vilja göra ett medskick. Som jag sa hamnar frågan om handelspolitiken lite här och där. Vi hade en hel del handelsfrågor här förra fredagen med både utrikesministern och EU-ministern – samt även med statsministern, vilket är en helt annan sak. Jag skulle vilja skicka med en önskan. Det vore bra för EU-nämnden, kan jag tycka, om även utrikesutskottet blev informerat om sådana här punkter som vi behandlar i dag, för då skulle en del dubbelarbete undvikas.

Anf. 92 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill replikera på det som Jessica Roswall just sa. Visst är det jättebra om vi får ett klargörande, men från Vänsterpartiets sida

tycker vi att det är väldigt olyckligt att Sverige, EU och även USA har blockerat möjligheten för till exempel Indien att framställa vacciner. Jag skulle önska att det kunde vara Sveriges linje att släppa på patentreglerna tillfälligt under pandemin.

Anf. 93 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Jag tackar för frågorna. Jag börjar med frågan om samarbetspår och möjligheten att hitta – som Tobias Andersson uttryckte det – en minsta gemensamma nämnare och på lång sikt få till stånd ett nytt handelsavtal mellan EU och USA.

President Joe Biden har varit tydlig med att förhandlingar om breda frihandelsavtal inledningsvis inte kommer att ligga högst på administrationens politiska dagordning. Ett förslag från EU om att till exempel återuppta omfattande förhandlingar motsvarande TTIP-förhandlingarna skulle i det här skedet sannolikt inte landa särskilt rätt hos den inkommande administrationen. Det är den bedömning vi har gjort.

Men samtidigt måste man komma ihåg – på tal om minsta gemensamma nämnare – att EU och USA är varandras viktigaste handelspartner. Som jag sa tidigare är det världens två största marknadsliberala ekonomier. Det finns väldigt goda skäl att göra framsteg på handelssidan, inte minst gröna framsteg, med tanke på den ekonomiskt svåra period som vi just nu befinner oss i och med hänsyn till det som vi talade om tidigare: geopolitiska utmaningar och så vidare.

Vid mötet i FAC – handel den 9 november lyfte jag fram vikten av att vi behöver återstarta den transatlantiska handelsrelationen med en ny positiv agenda. Det finns ett brett stöd för det bland EU:s handelsministrar. Då behöver vi hitta de minsta gemensamma nämnarna och de lågt hängande frukterna. Vi behöver också lösa tvister som ligger på bordet i dag för att få en konstruktiv agenda framåt och så småningom möjligen på lång sikt också kunna se hur ett nytt handelsavtal kan se ut. Det är den tidsaspekten och den tidsplanen vi har framför oss. Vi börjar här och nu, och då måste EU naturligtvis också vara mycket konstruktivt i det här avseendet.

När det gäller frågan om Trips, ”waiver av patent” och återopande av de frågorna, som har kommit från flera länder, vill jag verkligen tydliggöra att regeringen är helt enig. Jag får beklaga – sociala medier är inte det bästa forumet när man ska uttrycka sig klart och tydligt med några få meningar. Därför är jag glad att få tydliggöra det här i dag.

Regeringen är helt enig i frågan. Sverige har varit väldigt pådrivande i frågan om global tillgång till vacciner. Bland annat är vi världens största givare per capita när det gäller Covax. Som ett av de första länderna planerar vi att donera en miljon doser till Covax. Vi har också, som jag nämnde, hela vårt arbete som vi drog igång förra våren, när pandemin var ny, det vi kallar för Trade for Health och handel och hälsa. Det handlar om att ta bort handelshinder på mediciner och medicinska produkter.

Nu ser vi en öppning bland flera centrala aktörer inom handelssystemet för att gå vidare och hitta globala lösningar för att säkerställa tillgång till vacciner över hela världen. Inte minst har USA öppnat för att diskutera bredare undantag, som vi hörde förra veckan. Det har blivit en väldigt polariserad diskussion. Öppningarna kan förhoppningsvis föra oss bort från de nuvarande låsningar som uppstått i den här debatten.

WTO:s generaldirektör har varit väldigt tydlig med att hon kommer att ta en aktiv roll från WTO:s sida för att kunna hitta ett alternativ. Den ena ytterligheten är att patenträtten lämnas helt därhän. Den andra är att man inte ens hittar några öppningar i dagsläget, så att de handelshinder och de restriktioner som finns skulle vara kvar.

Vi behöver inom EU-kretsen titta på Sveriges linje. Vi behöver titta på vad USA föreslår nu. Det är inte riktigt klart. Vi behöver analysera det. Men vad vi framför allt behöver göra är att se till att exportrestriktioner tas bort. Sveriges har som ett av fyra länder röstat nej till exportrestriktioner inom EU, för vi tror att det är helt fel väg att gå. Det ska vara fria flöden av vacciner och fria flöden av insatsvaror till vacciner.

Det andra område som det handlar om är att vi måste öka produktionskapaciteten. Det behövs en dialog med tillverkarna. Det finns redan så kallade Trips-undantag och tvångslicenser. Om det är så att det inte fungerar måste vi titta på det, men det finns inga indikationer på det i dag. Jag kan ta ett exempel, nämligen vaccinproducenten Moderna. De har tillkännagivit att de inte kommer att återropa sina patenträttigheter så länge pandemin pågår. Men hittills har ingen börjat tillverka Modernas vaccin, för det är oerhört komplicerade metoder i den tillverkningen. Det finns inga vaccinfabriker som är redo för att börja producera men väntar på att få ett patent.

I dag finns det två huvudproblem. Det ena är produktionskapaciteten, som inte finns på plats. Det andra är exportrestriktionerna. Sverige verkar på båda dessa områden, utöver vår solidariska aktivitet vad gäller Covax och vad gäller att skänka vacciner.

Immaterialrättsskyddet är inte absolut. I sådana här kriser har vi en möjlighet att lätta på immaterialrättsskyddet. Det finns regelverk för det sedan tidigare. Men att utan patentinnehavarens samtycke helt släppa det immaterialrättsliga skyddet kan få allvarliga konsekvenser inför nästa hälsokris och inför nästa pandemi. Vi hade inte suttit här i dag om vi inte hade haft kraftfulla läkemedelsbolag som haft möjlighet att forska fram – med statliga medel men också med egna resurser – de vacciner som kommit på plats på mindre än ett år, vilket ingen trodde för ett år sedan.

Vi ska komma ihåg att vi behöver beakta det immaterialrättsliga skyddet, men vi behöver också se vilka flaskhalsar det finns i dag. Då handlar det om produktionskapacitet och exportrestriktioner. Regeringen står tydligt bakom den ståndpunkten. Jag hoppas att vi är tydliga med detta vid det här mötet, ordförande.

Jessika Roswall lyfte fram den handelspolitiska översynen och frågor om utrikespolitik. På EU-nivå hanteras säkerhetspolitiska och utrikespolitiska frågor med diverse instrument och i de forum som motsvarar de svenska forumen. Då är det viktigt att vi speglar det i den svenska kontexten och så vidare. Det finns en nära koppling mellan utrikespolitik, säkerhetspolitik och handelspolitik, men det är ändå tre skilda områden. De måste kunna stå på egna ben men naturligtvis vara länkade tillsammans.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker att statsrådet har varit tydlig.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Dagordningspunkt 6 a avser lagstiftningsöverläggningar. Dagordningspunkterna 6 b och 6 c avser information. Är det någonting som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 95 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Ordförande! Det finns som sagt tre övriga punkter på dagordningen. De gäller skyddsåtgärder för stålindustrin, EU–Mercosur-avtalet och förslaget om ett internationellt upphandlingsinstrument. Det är tre informationspunkter. Det portugisiska ordförandeskapet förväntar sig inga diskussioner eller inlägg från medlemsstaterna vid mötet. Jag tänkte därför inte gå in närmare på de övriga frågorna, men jag är absolut såklart redo att svara på frågor om så önskas.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsrådet för närvaron vid dagens sammanträde. Jag förstår att statsrådet har haft det lite stressigt under förmiddagen och hoppas att hon hinner andas och ta en kopp kaffe någonstans under sitt hektiska schema. Jag önskar henne lycka till på det kommande mötet och naturligtvis även en trivsamt lite längre helg, som vi alla andra också ser fram emot, och gärna lite solsken. Tack för närvaron i dag!

Anf. 97 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Tack så mycket! Jag önskar detsamma.

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Tack!

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Utbildning, ungdom, kultur och idrott

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 7 ROBERT STENKVIST (SD).....	3
Anf. 8 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	3
Anf. 9 SOFIA DAMM (KD).....	3
Anf. 10 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 12 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	4
Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD).....	5
Anf. 14 MARIA NILSSON (L).....	5
Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 16 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	5
Anf. 17 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	5
Anf. 18 Departementssekreterare ROBIN MOBERG.....	5
Anf. 19 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	6
Anf. 20 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	6
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 22 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	6
Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD).....	8
Anf. 24 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	8
Anf. 25 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	8
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 28 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	9
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 30 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	9
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	9

§ 3 Utbildning, ungdom, kultur och idrott

.....	10
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 33 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	10
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 35 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	11
Anf. 36 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	11
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 38 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	11
Anf. 39 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	12

Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 41 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	12
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 43 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	13
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 45 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	13
Anf. 46 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	13
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 48 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	14
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 50 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	14
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 52 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	15
Anf. 53 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	15
Anf. 54 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	15
Anf. 55 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 56 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	16
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 58 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	17
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 60 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	17
Anf. 61 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 62 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	18
Anf. 63 ORDFÖRANDEN.....	18
§ 4 Utrikes frågor – handel	19
Anf. 64 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 65 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	19
Anf. 66 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 67 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	19
Anf. 68 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 69 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	20
Anf. 70 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	20
Anf. 71 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 72 MARIA NILSSON (L).....	21
Anf. 73 LOTTA OLSSON (M).....	21
Anf. 74 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	21
Anf. 75 CAMILLA BRODIN (KD).....	22
Anf. 76 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	22
Anf. 77 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	24

Anf. 78	ORDFÖRANDEN.....	24	2020/21:40
Anf. 79	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	24	12 maj
Anf. 80	ORDFÖRANDEN.....	25	
Anf. 81	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	25	
Anf. 82	ORDFÖRANDEN.....	26	
Anf. 83	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	26	
Anf. 84	LOTTA OLSSON (M)	26	
Anf. 85	ORDFÖRANDEN.....	26	
Anf. 86	ORDFÖRANDEN.....	27	
Anf. 87	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	27	
Anf. 88	ORDFÖRANDEN.....	27	
Anf. 89	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	27	
Anf. 90	TOBIAS ANDERSSON (SD).....	28	
Anf. 91	JESSIKA ROSWALL (M).....	28	
Anf. 92	ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	29	
Anf. 93	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	30	
Anf. 94	ORDFÖRANDEN.....	31	
Anf. 95	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	32	
Anf. 96	ORDFÖRANDEN.....	32	
Anf. 97	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	32	
Anf. 98	ORDFÖRANDEN.....	32	